

Dasar Perbandaran Negara Kedua

Semenanjung Malaysia & Wilayah Persekutuan Labuan

dpn 2
Dasar Perbandaran Negara Kedua

Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia
Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan
Dan Kerajaan Tempatan

Julai 2016

Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia

Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan
Dan Kerajaan Tempatan
Jalan Cenderasari, 50646 Kuala Lumpur

www.townplan.gov.my/dpn2

ISBN 978-967-12812-3-9

9 789671 281239

PERUTUSAN

Selaras dengan misi nasional untuk mencapai status negara maju berpendapatan tinggi, inklusif dan mampan menjelang pasca 2020, kedudukan negara kini berada di landasan yang kukuh dan kekal kompetitif dari aspek ekonomi, politik, fizikal dan sosial. Setakat ini, Malaysia telah berjaya memecah tembok-tembok kemustahilan dari aspek penyampaian perkhidmatan kepada rakyat serta prestasi ekonomi yang lebih berdaya saing. Ke arah itu, negara telah melakukan paradigm shift atau satu anjakan besar daripada 'being' kepada 'doing'.

Salah satu usaha dan inisiatif yang dilaksanakan Kerajaan adalah melalui pewujudan Urban Transformation Centre (UTC) di bandar utama di setiap negeri yang telah memberikan manfaat secara maksimum kepada rakyat, di mana pelbagai perkhidmatan utama Kerajaan dan sektor swasta disediakan kepada komuniti bandar di dalam satu pusat sehenti atau di dalam satu bangunan. Sistem pengangkutan awam bandar juga diperkasakan dengan menambah baik perkhidmatan KTM Komuter dan Sistem Light Rapid Transit (LRT), penambahan kapasiti KL Monorel dan projek peluasan jajaran aliran LRT untuk menghubungkan rakyat kepada lebih banyak kawasan. Perkhidmatan Rapid Bus juga telah diperkenalkan untuk meningkatkan perkhidmatan pengangkutan awam di bandar seperti di Kuala Lumpur, Kuantan, Pulau Pinang dan Johor Bahru.

Kawasan bandar memainkan peranan penting dalam memacu ekonomi negara ke arah meningkatkan kemakmuran dan kesejahteraan rakyat. Pelbagai isu dan cabaran perlu didepani dalam mengurus bandar, antaranya kos sara hidup tinggi, harga rumah yang tinggi, kesan pemanasan global dan perubahan iklim akibat aktiviti manusia serta penyediaan kemudahan sosial yang mencukupi.

Dalam mengimbangi antara pertambahan penduduk dan komitmen Malaysia untuk mengurangkan intensiti pelepasan karbon sehingga 45% (peratus) menjelang 2030, peralihan kepada pertumbuhan hijau kini menjadi keperluan kepada Malaysia. Peralihan daripada pembangunan trajektori konvensional 'grow first, clean up later' kepada pembangunan rendah karbon, berdaya tahan dan penggunaan sumber yang cekap perlu diperkukuhkan untuk manfaat generasi akan datang.

Sehubungan itu, Dasar Perbandaran Negara Kedua (DPN2) akan menjadi pemacu perubahan kepada pertumbuhan ekonomi bandar-bandar di Malaysia menjelang tahun 2025 yang mana penduduk bandar akan mampu memiliki rumah, menikmati sistem pengangkutan awam yang sistematik dan berkualiti, infrastruktur dan kemudahan sosial yang lengkap, kawasan hijau dan rekreasi yang mencukupi serta akses kepada peluang ekonomi yang lebih baik bagi membolehkan penduduk bandar merancang masa hadapan yang terjamin baik untuk generasi akan datang.

Adalah harapan saya agar DPN2 ini menjadi panduan utama kepada semua agensi pelaksana di peringkat Persekutuan, Negeri dan Tempatan, badan-badan bukan Kerajaan serta pihak swasta untuk memastikan kelangsungan perancangan dan pelaksanaan pembangunan ekonomi yang jitu serta padu. Semoga dengan penerimaan DPN2 ini, visi ke arah Bandar Yang Mampan Untuk Kesejahteraan Rakyat dapat dikecapi oleh rakyat menjelang tahun 2025.

Dato' Sri Mohd. Najib bin Tun Hj. Abdul Razak
Perdana Menteri Malaysia

PERUTUSAN

MENTERI KESEJAHTERAAN BANDAR, PERUMAHAN DAN KERAJAAN TEMPATAN

Dasar Perbandaran Negara Kedua (DPN2) yang disediakan oleh Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia (JPBD SM) akan memberikan hala tuju yang jelas kepada jabatan-jabatan dan agensi-agensi kerajaan berkaitan, terutamanya yang terlibat di dalam pelaksanaan perancangan dan pengurusan perkhidmatan bandar.

DPN2 ini juga berperanan untuk memandu dan menyelaraskan perancangan dan pembangunan kawasan-kawasan perbandaran di seluruh negara supaya lebih efisien dan sistematik, dan yang lebih penting ialah menyediakan sistem pengurusan yang terbaik dalam menangani pertumbuhan penduduk bandar di **Malaysia** yang dijangka akan mencecah angka **27.3 juta orang** pada tahun **2025**. **Angka tersebut menggambarkan hampir 80% penduduk di Negara ini tinggal di kawasan bandar** berbanding 20% tinggal di luar bandar.

Penyediaan DPN2 ini adalah selaras dengan hasrat Kerajaan iaitu untuk mencapai kesejahteraan rakyat dalam menyediakan persekitaran hidup penduduk bandar yang selamat dan selesa serta selari dengan 6 (Enam) Teras Strategik Rancangan Malaysia Kesebelas (RMK11) dan Matlamat Kesebelas *Sustainable Development Goals (SDGs)* iaitu bagi memastikan bandar-bandar dan penempatan manusia yang inklusif, selamat, berdaya tahan dan mampan. Untuk itu DPN2 telah menggariskan objektif, strategi dan tindakan-tindakan yang boleh menjurus kepada pencapaian hasrat Negara tersebut.

Visi DPN2 adalah untuk menjadikan bandar-bandar di Malaysia sebagai “**Bandar Yang Mampan Untuk Kesejahteraan Rakyat**” menjelang tahun **2025**. Kementerian yakin visi ini akan dapat dicapai dengan adanya komitmen dan kolaborasi antara Kementerian-kementerian yang berkaitan di samping dayausaha yang jitu daripada Agensi Kerajaan, Swasta, Pertubuhan Bukan Kerajaan (NGO) dan rakyat umumnya dalam melaksanakan DPN2 ini. Semoga kerjasama yang erat daripada semua yang terlibat akan dapat mempercepatkan pencapaian visi ini demi kesejahteraan Negara Malaysia.

Tan Sri Noh bin Haji Omar
Menteri Kesejahteraan Bandar, Perumahan Dan Kerajaan
Tempatan

PERUTUSAN

KETUA SETIAUSAHA KEMENTERIAN KESEJAHTERAAN BANDAR, PERUMAHAN DAN KERAJAAN TEMPATAN

Bandar yang terancang dengan baik seharusnya dapat memberikan kemudahan tempat tinggal yang selamat, tempat beriadah yang mencukupi, dilengkapi dengan bekalan air, elektrik dan telekomunikasi yang cekap, dan sistem pengangkutan yang efisien. Oleh itu, proses perbandaran Negara hendaklah dirancang mengikut gaya pembangunan ekonomi semasa dan senario pertumbuhan akan datang. Perancangan dan pengurusan bandar di Malaysia hari ini ternyata lebih sistematik, terancang dan efisien dalam usaha-usaha menuju Negara yang maju, inklusif dan berpendapatan tinggi menjelang tahun 2020.

Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan Dan Kerajaan Tempatan (KPKT) melalui Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia telah menyediakan Dasar Perbandaran Negara Kedua (DPN2). DPN2 adalah satu langkah proaktif Kementerian dalam usaha menangani isu dan cabaran perbandaran negara dari aspek ekonomi, fizikal, sosial dan alam sekitar bagi tempoh 10 tahun iaitu sehingga 2025.

Visi DPN2 adalah **Bandar yang Mampan untuk Kesejahteraan Rakyat**. Ia memberikan penekanan kepada urustadbir bandar yang baik dan cekap, di samping memastikan segala keperluan masyarakat bandar dapat dipenuhi secara optimum bagi memastikan kualiti kehidupan di bandar berada pada tahap yang terbaik. **Lima (5) Prinsip** telah dibentuk untuk memastikan kesejahteraan rakyat dapat dicapai sepenuhnya. Prinsip-prinsip tersebut ialah **Tadbir Urus Bandar yang baik, Bandar yang Berdaya Huni, Ekonomi Bandar yang Berdaya Saing, Pembangunan Bandar yang Inklusif dan Saksama dan Pembangunan Hijau dan Persekitaran Bersih**.

Bagi memastikan supaya DPN2 dapat dilaksanakan secara menyeluruh, sokongan padu daripada agensi-agensi di peringkat Persekutuan, Negeri dan Tempatan adalah penting. DPN2 ini juga telah disebarluaskan meliputi Negeri Sabah dan Wilayah Persekutuan Labuan yang merupakan satu inisiatif dan usaha Kementerian untuk mengharmonikan perancangan dan pengurusan bandar yang baik, mampan dan inklusif di peringkat negeri-negeri. Oleh itu, DPN2 hendaklah dijadikan teras utama dalam semua aktiviti perancangan dan pembangunan perbandaran negara dari tahun 2016 sehingga tahun 2025.

Jabatan Perancangan Bandar dan Desa, Semenanjung Malaysia selaku peneraju utama dalam perancangan perbandaran Negara diharap dapat memantau dan menyelaras tindakan-tindakan yang digariskan dalam DPN2 ini supaya hasrat kerajaan untuk melihat kehidupan rakyat yang sejahtera pada tahun 2025 dapat dicapai dengan jayanya.

Datuk Haji Mohammad Bin Mentek
Ketua Setiausaha

Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan

PRAKATA

KETUA PENGARAH
JABATAN PERANCANGAN
BANDAR DAN DESA,
SEMENANJUNG MALAYSIA

Dasar Perbandaran Negara (DPN) disediakan selaras dengan keperluan **sub-seksyen 6B(3), Akta Perancangan Bandar dan Desa [Akta 172]**. Usaha Jabatan dalam menyediakan Dasar Perbandaran Negara Kedua (DPN2) adalah sebagai kesinambungan dari Dasar Perbandaran Negara (DPN 2006). Ini bagi memastikan DPN2 sentiasa relevan dengan isu, cabaran, perkembangan pembangunan semasa dan inisiatif kerajaan yang terkini.

DPN2 akan dijadikan sebagai **rangka kerja asas dalam segala perancangan**, pembangunan dan pentadbiran bandar yang memerlukan kolaborasi dan kerjasama dari pelbagai agensi kerajaan, agensi swasta serta pertubuhan bukan kerajaan (NGO). Koordinasi di antara agensi yang padu dan efisien dapat memastikan visi DPN2 dapat direalisasikan. **Peluasan DPN2 ini ke Negeri Sabah dan Wilayah Persekutuan Labuan** akan membolehkan perancangan di peringkat nasional dapat dibuat secara lebih menyeluruh.

Bagi memudahkan pengawalan perancangan dan pembangunan di kawasan perbandaran, DPN2 telah menggunakan definisi bandar iaitu **Kawasan yang diwartakan** serta kawasan tepu bina yang bersempadan dengannya, gabungan kedua-dua kawasan ini mempunyai **penduduk 10,000 orang** atau **Kawasan Pembangunan khusus** yang terletak lebih dari **5km** dan mempunyai **penduduk 10,000 orang, sekurang-kurangnya 60% penduduknya** yang berumur 15 tahun dan ke atas terlibat dalam aktiviti bukan pertanian dan **Pusat Pentadbiran daerah** (walaupun penduduknya kurang daripada 10,000 orang).

Bagi mengawal rebakan bandar pula, DPN2 telah memperkenalkan dua (2) konsep sempadan had pembangunan bandar iaitu **Sempadan Pertumbuhan Bandar/Urban Growth Boundary (UGB)** dan **Sempadan Pembendungan Bandar/Urban Containment Boundary (UCB)**. Kedua-dua konsep sempadan had pembangunan bandar ini bertujuan untuk memastikan pembangunan dan perkembangan bandar dapat berlaku secara optimum, efektif dan ekonomik .

Penyediaan DPN2 ini disokong **lima (5) prinsip** utama yang memandu ke arah mewujudkan bandar yang mampan untuk kesejahteraan rakyat. Sebanyak 36 objektif, 62 strategi serta 113 tindakan bagi Semenanjung Malaysia dan Wilayah Persekutuan Labuan serta 35 objektif, 60 strategi dan 110 tindakan untuk Negeri Sabah telah disusun untuk dilaksanakan oleh pihak kerajaan, swasta dan NGO. Semua strategi dan tindakan ini akan diaplikasikan untuk mengurus sebanyak **314 buah bandar** yang telah dikenalpasti sehingga tahun 2025 termasuk di Negeri Sabah dan Wilayah Persekutuan Labuan. Adalah diharapkan menjelang tahun 2025, pembangunan dan perkembangan bandar di negara ini akan lebih dinamik, mampan dan sejahtera dari segi aspek fizikal, ekonomi, sosial dan alam sekitar.

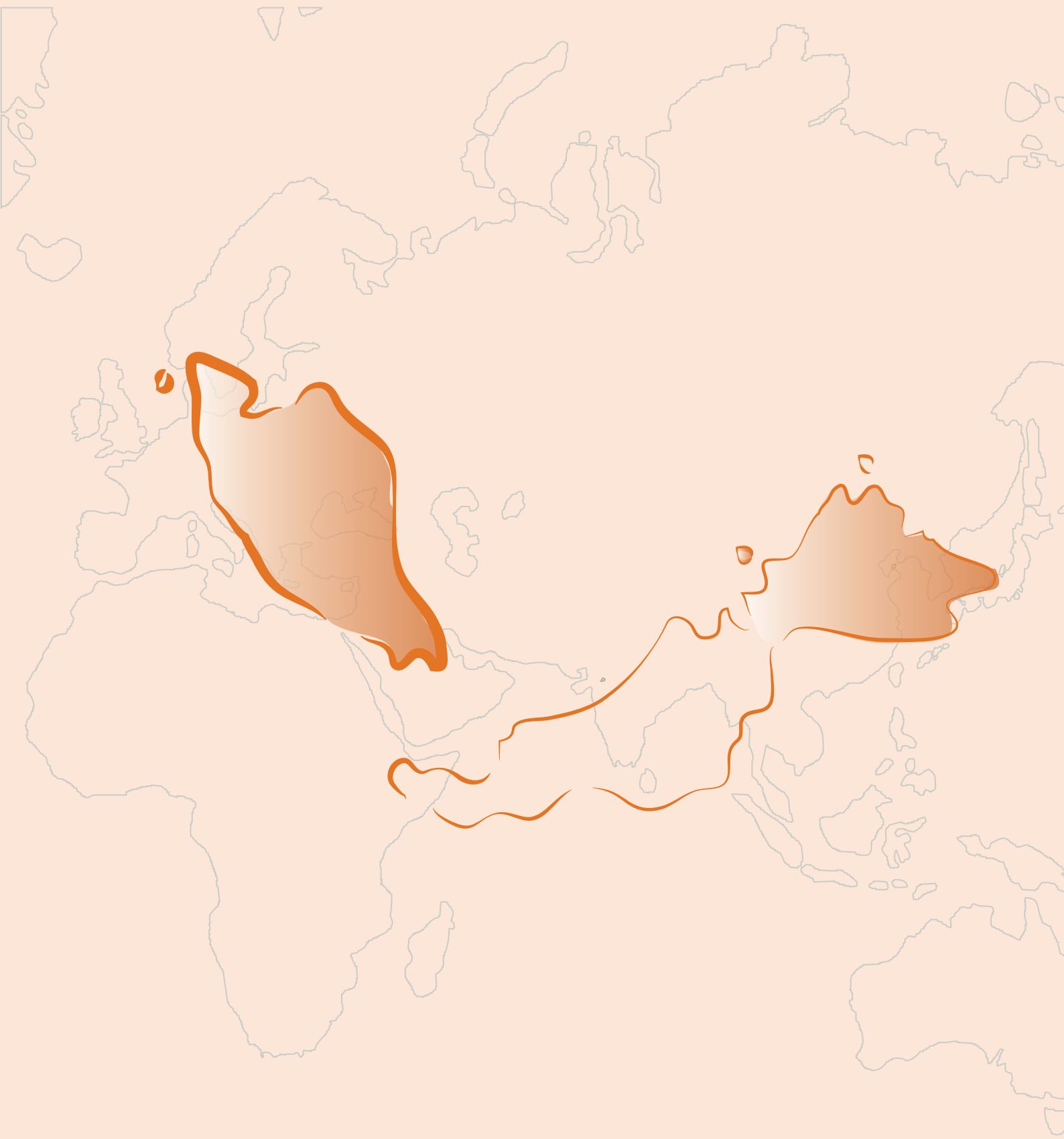
Dato' Dr. Dolbani bin Mijan

Ketua Pengarah

Jabatan Perancangan Bandar Dan Desa, Semenanjung Malaysia

— | ISI KANDUNGAN

ISI KANDUNGAN

<i>Isi Kandungan</i>	<i>i - xiii</i>
<i>Senarai Singkatan Nama</i>	<i>iii - vi</i>
<i>Senarai Glosari</i>	<i>vii - xiii</i>
1.0 Pengenalan	1-1
2.0 Senario Perbandaran di Semenanjung Malaysia dan Wilayah Persekutuan Labuan	2-1
2.1 Pertumbuhan Bandar Yang Pesat	2-1
2.2 Isu dan Cabaran	2-2
2.2.1 Kedudukan Wilayah Persekutuan Labuan	2-3
2.2.2 Peningkatan Kos Sara Hidup Di Bandar-Bandar	2-4
2.2.3 Kos Rumah Yang Tinggi	2-4
2.2.4 Peningkatan Pemilikan Kenderaan	2-5
2.2.5 Kecekapan Penggunaan Tenaga dan Sumber	2-6
2.2.6 Penjanaan Sisa Pepejal dan Pemeliharaan Alam Sekitar	2-7
2.3 Rumusan	2-7
3.0 Keperluan Dasar Perbandaran Negara, 2006	3-1
3.1 Dasar Perbandaran Negara	3-1
3.2 Dasar Perbandaran Negara Kedua	3-2
4.0 Visi dan Prinsip DPN2	4-1
4.1 Prinsip 1: Tadbir Urus Bandar Yang Baik	4-3
4.2 Prinsip 2: Bandar Yang Berdaya Huni	4-4
4.3 Prinsip 3: Ekonomi Bandar Yang Berdaya Saing	4-5
4.4 Prinsip 4: Perbandaran Bandar Yang Inklusif dan Saksama	4-6
4.5 Prinsip 5: Pembangunan Hijau dan Persekitaran Bersih	4-7
5.0 Kerangka Perbandaran di Malaysia	5-1
5.1 Definisi Bandar	5-2
5.2 Penentuan Had Sempadan Bandar	5-3
5.2.1 Sempadan Pertumbuhan Bandar (UGB)	5-3
5.2.2 Sempadan Pembendungan Bandar (UCB)	5-5
5.3 Kriteria Penentuan Had Sempadan Bandar	5-7
5.4 Hierarki Bandar	5-9
5.5 Fungsi dan Ciri-Ciri Khas Bandar	5-24
6.0 Objektif, Strategi dan Tindakan DPN2	6-1
6.1 Objektif, Strategi dan Tindakan Prinsip 1-Tadbir Urus Bandar Yang Baik	6-3
6.2 Objektif, Strategi dan Tindakan Prinsip 2-Bandar Yang Berdaya Huni	6-29
6.3 Objektif, Strategi dan Tindakan Prinsip 3-Bandar Yang Berdaya Saing	6-61
6.4 Objektif, Strategi dan Tindakan Prinsip 4 - Pembangunan Bandar Yang Inklusif dan Saksama	6-75
6.5 Objektif, Strategi dan Tindakan Prinsip 5 - Pembangunan Hijau dan Persekitaran Bersih	6-85
7.0 Pemantauan Tindakan-Tindakan Dalam DPN2	7-1
<i>Lampiran</i>	
i. Jadual Hierarki dan Karektor Utama Bandar	L1
ii. Kemudahan dalam bandar mengikut hierarki	L8

SINGKATAN NAMA

ORGANISASI

CIDB	Lembaga Pembangunan Industri Pembinaan Malaysia / <i>Construction Industry Development Board</i>
CSR	<i>Corporate Social Responsibility</i>
DOA	Jabatan Pertanian Malaysia / <i>Department of Agriculture</i>
DOSM	Jabatan Perangkaan Malaysia / <i>Department of Statistic Malaysia</i>
HRDF	Pembangunan Sumber Manusia Berhad / <i>Human Resources Development Fund</i>
ICU	Unit Penyelarasan Pelaksanaan / <i>Implementation Coordination Unit</i>
I-KPKT	Institut Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan / <i>Ministry of Human Wellbeing, Housing and Local Government Institution</i>
IPTA	Institut Pengajian Tinggi Awam / <i>Public Higher Learning Institution</i>
IPTS	Institut Pengajian Tinggi Swasta / <i>Private Higher Learning Institution</i>
IWK	<i>Indah Water Konsortium</i>
JAIN	Jabatan Agama Islam Negeri / <i>State Islamic Religious Department</i>
JAS	Jabatan Alam Sekitar / <i>Department of Environment</i>
JBP Daerah	Jabatan Bomba dan Penyelamat Daerah / <i>Fire and Rescue Department of District</i>
JBPM	Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia / <i>Fire and Rescue Department of Malaysia</i>
JBSN	Jabatan Belia dan Sukan Negara / <i>Department of Youth and Sports</i>
JKJR	Jabatan Keselamatan Jalan Raya / <i>Road Safety Department</i>
JKKK	Jawatankuasa Kemajuan Keselamatan Kampung / <i>Village Development Committees Safety</i>
JKM	Jabatan Kebajikan Masyarakat / <i>Social Welfare Department</i>
JKN	Jabatan Kesihatan Negeri / <i>State Health Department</i>
JKP	Jawatankuasa Penduduk / <i>Residents Committee</i>
JKPP	Jawatankuasa Perwakilan Penduduk / <i>Resident Representative Committee</i>
JKR	Jabatan Kerja Raya Malaysia / <i>Public Works Department Malaysia</i>
JKT	Jabatan Kerajaan Tempatan / <i>Local Government Department</i>
JLN	Jabatan Landskap Negara / <i>National Landscape Department</i>
JPA	Jabatan Perkhidmatan Awam / <i>Public Service Department</i>
JPAM	Jabatan Pertahanan Awam Malaysia / <i>Malaysia Civil Defence Force Department</i>
JPBD Negeri	Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Negeri / <i>State Department of Town and Country Planning</i>
JPBD SM	Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia / <i>Federal Department of Town and Country Planning Peninsular Malaysia</i>
JPM	Jabatan Perdana Menteri / <i>Prime Minister's Department</i>
JPN	Jabatan Perumahan Negara / <i>National Housing Department</i>
JPNIN	Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional / <i>Department of National Unity and Integration</i>
JPP	Jabatan Perkhidmatan Pembetungan / <i>Sewerage Services Department</i>
JPS	Jabatan Pengairan dan Saliran / <i>Department of Irrigation and Drainage</i>
JPSM	Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia / <i>Forestry Department Peninsular Malaysia</i>
JPSPN	Jabatan Pengurusan Sisa Pepejal Negara / <i>National Solid Waste Management Department</i>

SINGKATAN NAMA

ORGANISASI

JPBN	Jawatankuasa Pengurusan Sisa Pepejal Negara / <i>National Solid Waste Management Committee</i>
JUEM	Jabatan Ukur dan Pemetaan Malaysia / <i>Department of Survey and Mapping Malaysia</i>
JWN	Jabatan Warisan Negara / <i>National Heritage Department</i>
KBS	Kementerian Belia dan Sukan / <i>Ministry of Youth and Sports</i>
KeTTHA	Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air / <i>Ministry of Energy, Green Technology and Water</i>
KKM	Kementerian Kesihatan Malaysia / <i>Ministry of Health Malaysia</i>
KKMM	Kementerian Komunikasi dan Multimedia Malaysia / <i>Ministry of Communications and Multimedia Malaysia</i>
KKR	Kementerian Kerja Raya / <i>Ministry of Works</i>
KPDNKK	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan / <i>Ministry of Domestic Trade, Co-Operatives and Consumerism</i>
KPKT	Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan / <i>Ministry of Human Wellbeing, Housing and Local Government</i>
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia / <i>Ministry of Education Malaysia</i>
KPWKM	Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat / <i>Ministry of Woman, Family and Community Development</i>
KSM	Kementerian Sumber Manusia / <i>Ministry of Human Resources</i>
LPN	Lembaga Perumahan Negeri / <i>State Housing Board</i>
MAIN	Majlis Agama Islam Negeri / <i>State Islamic Council</i>
MARA	Majlis Amanah Rakyat / <i>Council of Trust</i>
MDeC	Perbadanan Pembangunan Multimedia / <i>Multimedia Development Corporation</i>
MGTC	Perbadanan Teknologi Hijau Malaysia / <i>Malaysian Green Technology Corporation</i>
MIDA	Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia / <i>Malaysian Investment Development Authority</i>
MITI	Kementerian Perdagangan Pelaburan Malaysia / <i>Ministry of International Trade and Industry</i>
MKN	Majlis Keselamatan Negara / <i>National Security Council</i>
MOA	Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani / <i>Ministry of Agriculture</i>
MOT	Kementerian Pengangkutan / <i>Ministry of Transport</i>
MOTAC	Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan Malaysia / <i>Ministry of Natural Resources and Environment</i>
NGO	Badan Bukan Kerajaan / <i>Non Government Organization</i>
NRE	Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar / <i>Ministry of Natural Resources and Environment</i>
PAAB	Pengurusan Aset Air Berhad / <i>Asset Management Water</i>
PBN	Pihak Berkuasa Negeri / <i>State Authorities</i>
PBT	Pihak Berkuasa Tempatan / <i>Local Authority</i>
PDRM	Polis DiRaja Malaysia / <i>Royal Malaysia Police</i>
PIBG	Persatuan Ibu Bapa dan Guru / <i>Parents and Teachers Associations</i>
PIMB	Bahagian Pembangunan dan Pelaksanaan Projek / <i>Project Implementation and Maintenance Branch</i>
PTD	Pejabat Tanah dan Daerah / <i>Land and District Office</i>
PTG	Pejabat Tanah dan Galian Negeri / <i>State Land and Mines Office</i>
REHDA	Persatuan Pemaju dan Perumahan Malaysia / <i>Real Estate and Housing Developers Association Malaysia</i>

SINGKATAN NAMA

ORGANISASI

SED	Jabatan Pendidikan Negeri / <i>State Education Department</i>
SEDA	Pihak Berkuasa Pembangunan Lestari Malaysia / <i>Sustainable Energy Development Authority Malaysia</i>
SKMM	Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia / <i>Malaysian Communications and Multimedia Commission</i>
SMIDeC	Perbadanan Pembangunan Industri Kecil dan Sederhana / <i>Small and Medium Industries Development Corporation</i>
SME Corp.	Perbadanan Perusahaan Kecil dan Sederhana Malaysia / <i>Small and Medium Enterprises Corporation Malaysia</i>
SPA	Suruhanjaya Perkhidmatan Awam Malaysia / <i>Public Services Commission of Malaysia</i>
SPAD	Suruhanjaya Pengangkutan Awam Darat / <i>Land Public Transport Commission</i>
SPAN	Suruhanjaya Perkhidmatan Air Negara / <i>National Water Services Commission</i>
SPNB	Syarikat Perumahan Nasional Berhad
SSM	Suruhanjaya Syarikat Malaysia / <i>Companies Commission of Malaysia</i>
SUK	Setiausaha Kerajaan Negeri / <i>State Secretary</i>
SW Corp.	Perbadanan Pengurusan Sisa Pepajal dan Pembersihan Awam / <i>Solid Waste and Public Cleansing Management Corporation</i>
TEKUN	Tabung Ekonomi Kumpulan Usaha Niaga
TELCO	Syarikat Telekomunikasi / <i>Telecommunications Company</i>
TERAJU	Unit Peneraju Agenda Bumiputera
TNB	Tenaga Nasional Berhad
UPEN / EPU	Unit Perancang Ekonomi Negeri / <i>Economic Planning Unit</i>
UKAS	Unit Kerjasama Awam Swasta / <i>Public Private Partnership Unit</i>
YKN	Yayasan Kebajikan Negara

DASAR DAN POLISI

DAN	Dasar AgroMakanan Negara 2011-2020
DASN	Dasar Alam Sekitar Negara
DBN	Dasar Biodiversiti Negara
DIKN	Dasar Industri Kreatif Negara
DLN	Dasar Landskap Negara
DPN	Dasar Perbandaran Negara
DPN2	Dasar Perbandaran Negara Kedua
KPB	Kajian Profil Bandar
NAPCC	Dasar Pertubuhan Iklim Negara, 2009 / <i>National Policy on Climate Change</i>
PIN	Pelan Integriti Nasional
RFN Ke-3	Rancangan Fizikal Negara Ke-3
RMK-11	Rancangan Malaysia Ke-11

SINGKATAN NAMA

TEKNIKAL

AKTA 172	Akta Perancangan Bandar Dan Desa, 1976
CSR	<i>Corporate Social Responsibility</i>
C.U.T	<i>Common Utility Trench</i>
GP	Garis Panduan / <i>Guidelines</i>
GHG	Gas Rumah Hijau / <i>Green House Gas</i>
IBFC	Pusat Perniagaan dan Kewangan Antarabangsa / <i>International Business and Financial Centre</i>
ICT	Teknologi Maklumat dan Komunikasi / <i>Information and Communication Technology</i>
JMB	Badan Pengurusan Bersama / <i>Joint Management Body</i>
KDNK / GNI	Keluaran Dalam Negara Kasar / <i>Gross National Income</i>
KRI	Institut Penyelidikan Khazanah / <i>Khazanah Research Institute</i>
KR1M	Kedai Rakyat 1 Malaysia
KSAS	Kawasan Sensitif Alam Sekitar / <i>Environmentally Sensitive Area</i>
LA21	<i>Local Agenda 21</i>
NAPIC	Pusat Maklumat Harta Tanah Negara / <i>National Property Information Centre</i>
NRW	<i>Non Revenue Water</i>
OKU	Orang Kurang Upaya
OSC	Unit Pusat Setempat / <i>One Ctop Centre</i>
PPA1M	Perumahan Penjawat Awam 1 Malaysia
PPR	Projek Perumahan Rakyat
PR1MA	Perumahan Rakyat 1 Malaysia
RKK	Rancangan Kawasan Khas
RSN	Rancangan Struktur Negeri / <i>State Structure Plan</i>
RTD	Rancangan Tempatan Daerah / <i>Local Plan</i>
SDG's	Matlamat Pembangunan Mampan / <i>Sustainable Development Goals</i>
TBB	Tenaga Boleh Baharu
TLK	Tempat Letak Kereta
TOD	<i>Transit Oriented Development</i>
UCB	Sempadan Pembendungan Bandar / <i>Urban Containment Boundary</i>
UGB	Sempadan Pertumbuhan Bandar / <i>Urban Growth Boundary</i>
UTC	Pusat Transformasi Bandar / <i>Urban Transformation Centre</i>
ZPP	Zon Promosi Pembangunan / <i>Promotion Zone Development</i>
3R	<i>Reduce, Reuse and Recycle</i>

GLOSARI

TERMA	PENERANGAN
AGLOMERASI EKONOMI	Pengelompokan aktiviti ekonomi setempat seperti perindustrian, perniagaan dan perkhidmatan yang memberi manfaat dari aspek pengurangan kos dan peningkatan kecekapan aktiviti ekonomi.
AKTA PERANCANGAN BANDAR DAN DESA 1976 (Akta 172)	Akta bagi pengawalan dan pengawalseliaan yang sepatutnya mengenai perancangan bandar dan desa di Semenanjung Malaysia dan bagi maksud yang berkenaan dan bersampingan dengannya. Akta 172 diperbuat menurut Fasal (4) Perkara 76 Perlembagaan Persekutuan. Akta ini terpakai bagi negeri-negeri di Semenanjung Malaysia.
BADAN PENGURUSAN BERSAMA/JOINT MANAGEMENT BODY (JMB)	Satu jawatankuasa yang dianggotai dan ditadbir oleh pemilik/penduduk unit bangunan strata dalam mengurus dan menyelenggarakan bangunan. JMB diwajibkan di semua bangunan bertingkat yang tertakluk di bawah hak milik strata.
BANDAR PADAT	Bandar yang mempunyai kepadatan yang tinggi, berdasarkan guna tanah pelbagai, berdimensikan sistem pengangkutan awam dan menggalakkan berjalan kaki dan berbasikal.
BANDAR RENDAH KARBON (LOW CARBON CITIES)	Bandar yang terdiri daripada masyarakat yang menggunakan teknologi hijau secara lestari, melaksanakan amalan hijau dan mengeluarkan karbon atau GHG yang secara relatifnya rendah berbanding dengan amalan sekarang bagi mengelakkan kesan buruk ke atas perubahan iklim.
BANDAR SELAMAT	Bandar yang bebas dari ancaman fizikal, sosial dan mental serta persekitarannya sentiasa dalam keadaan terpelihara serta tidak menimbulkan suasana yang boleh mengganggu-gugat kesejahteraan setempat. Penghuni sentiasa berada dalam keadaan yang paling selamat, sejahtera, sihat dan ceria.
BANK TANAH	Pangkalan data tanah bersepadu untuk memudahkan pengurusan, perancangan dan pembangunan tanah di kawasan bandar.
BIODIVERSITI	Kepelbagaian antara organisma hidup dari pelbagai sumber dari daratan mahupun samudera serta lain-lain yang melangkau ekosistem akuatik dan sebahagian daripada ekosistem yang kompleks termasuk di dalam kelompok spesies dan antara spesies dan ekosistemnya.

GLOSARI

TERMA	PENERANGAN
BROWNFIELD	Kawasan yang telah dibangunkan tetapi ditinggalkan atau terbiar atau mempunyai struktur pembangunan yang usang atau kawasan pembangunan yang tidak siap sepenuhnya dan terbengkalai. Kawasan ini mungkin tercemar atau tidak tercemar. Tanah kawasan <i>brownfield</i> ini juga termasuk tanah kerajaan atau tanah persendirian.
CAJ PEMBANGUNAN	Caj pembangunan yang dikenakan ke atas kenaikan nilai tanah bagi sesuatu cadangan pembangunan akibat penukaran zon guna tanah dan/atau peningkatan nisbah plot dan/atau kekurangan dalam penyediaan tempat letak kereta.
COMMON UTILITY TRENCH (C.U.T)	Laluan/ruang/terowong khas bawah tanah yang disediakan untuk menempatkan kemudahan utiliti yang dikongsi bersama oleh agensi perkhidmatan utiliti. Ia boleh digunakan bagi menempatkan utiliti-utiliti seperti kabel elektrik, paip air, kabel komunikasi, paip gas, paip pembetulan dan sebagainya.
CARBON FOOTPRINT	Jumlah pelepasan gas karbon aktiviti individu, kumpulan, organisasi atau produk.
CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CSR)	Kewajipan pengurusan sesebuah organisasi untuk membuat kebajikan dan kebaikan kepada masyarakat dan juga organisasi. CSR juga merupakan komitmen bagi mempertingkatkan kesejahteraan rakyat serta meningkatkan imej organisasi.
FIRST AND LAST MILE CONNECTIVITY	Kesinambungan permulaan (first mile) dan pengakhiran (last mile) perjalanan yang dibuat oleh individu.
FOOD MILE	Jarak pengangkutan makanan dari sumber atau tempat pengeluarannya sehingga ke pengguna. Salah satu faktor yang digunakan untuk membuat peniaian terhadap kesan alam sekitar yang berpunca daripada makanan.
GAS RUMAH KACA/ GREEN HOUSE GAS (GHG)	Apa-apa gas yang menyerap sinaran inframerah termasuk wap air, karbon dioksida (CO ₂), metana (CH ₄), nitrus oksida (N ₂ O), berhalogen fluorocarbons (HCFCs), ozon (O ₃), karbon perfluorinated (PFCs), hydrofluorocarbons (HFCs) dan hexafluoride sulfur (SF ₆).
GOLONGAN B40	Golongan isi rumah berpendapatan 40% terendah iaitu kurang daripada RM 3,860.00 sebulan.
GOLONGAN M40	Golongan isi rumah berpendapatan 40% sederhana iaitu antara RM 3,860.00 hingga RM 8,319.00 sebulan.

TERMA	PENERANGAN
GREEN LUNG	Taman, kawasan hijau, kawasan lapang atau hutan yang terletak di dalam kawasan bandar yang berperanan untuk mengekalkan persekitaran bandar yang bersih dan indah.
KAWASAN HIJAU	Kawasan yang diliputi dengan tumbuh-tumbuhan semula jadi atau tanaman. Ia terdiri dari kawasan lapang, kawasan rekreasi, koridor infrastruktur dan utiliti, kawasan penampian, rizab hutan, kawasan belukar dan kawasan halaman kediaman. Kawasan hijau berfungsi untuk meningkatkan kualiti alam sekitar serta nilai estetik bandar, meningkatkan peluang rekreasi dan meningkatkan potensi tarikan pelancongan.
KAWASAN SENSITIF ALAM SEKITAR (KSAS)	<p>Suatu kawasan khas yang sangat sensitif kepada sebarang bentuk perubahan kepada ekosistemnya akibat proses alam semula jadi atau aktiviti di dalam atau di sekitarnya, sama ada secara langsung atau tidak langsung. KSAS terbahagi kepada 10 kategori iaitu -</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Kawasan pesisiran pantai; ii. Dataran banjir, tanah lembap, bekas lombong, tasik dan sungai; iii. Tadahan air dan sumber air; iv. Simpanan mineral dan bencana geologi; v. Bekas dan tapak pelupusan sisa pepejal dan sisa toksid; vi. Pertanian makanan; vii. Warisan semula jadi dan antikuiti; viii. Rizab hidupan liar; ix. Hutan simpanan kekal; dan x. Bukit dan tanah tinggi.
KAWASAN PLINTH	Menurut tafsiran Akta 172, kawasan plinth ertinya bahagian kawasan daripada mana-mana lot yang akan diliputi oleh bangunan.
KAWASAN TEPU BINA	Kawasan pembangunan sedia ada yang terdiri daripada perumahan, perniagaan, perindustrian, institusi, kemudahan awam dan infrastruktur.

GLOSARI

TERMA	PENERANGAN
KEBENARAN MERANCANG	Kebenaran Merancang ialah memberi seseorang itu kebenaran dari pihak berkuasa tempatan yang bertindak sebagai pihak berkuasa kawasan pemajuan untuk menjalankan sesuatu pemajuan mengikut pelan dan syarat-syarat kebenaran yang akan menentukan cadangan penjajaran, lebar dan aras jalan-jalan dan lorong-lorong belakang, cadangan ketinggian, reka bentuk, saiz, kegunaan bangunan, anjakan bangunan, ketumpatan/nisbah plot unit kediaman dan perdagangan atau lain-lain bangunan. Lain-lain cadangan kegunaan tanah dan peruntukan-peruntukan utiliti kawasan lapang rekreasi, pusat komuniti, sekolah dan lain-lain kemudahan yang mana perlu dan lain-lain syarat untuk pembangunan yang teratur. Menurut Akta Perancangan Bandar dan Desa, 1976 (Akta 172), apabila seseorang itu ingin menjalankan apa-apa pemajuan, ia perlu memperolehi kebenaran merancang dari pihak berkuasa perancang tempatan.
KEBUN BANDAR/ KEBUN KOMUNITI	Aktiviti menghasil, memproses, memasarkan produk pertanian dan ternakan di dalam kawasan bandar. Kebun bandar/kebun komuniti diusahakan oleh individu atau komuniti setempat.
KEMUDAHAN AWAM	Kemudahan yang disediakan untuk kegunaan orang ramai seperti kemudahan keagamaan seperti masjid dan surau, kemudahan kesihatan seperti hospital dan klinik, kemudahan pendidikan seperti sekolah, tadika dan lain-lain kemudahan.
KEMUDAHAN INFRASTRUKTUR	Kemudahan dan perkhidmatan asas seperti sistem pembetungan, perparitan dan saliran, tapak pelupusan sisa pepejal, jalan raya dan sebagainya.
KOMUNITI 3R	Program yang bertujuan untuk meningkatkan kesedaran masyarakat untuk membudayakan program <i>Reuse</i> , <i>Reduce</i> dan <i>Recycle</i> dan menjaga alam sekitar.

GLOSARI

TERMA	PENERANGAN
PROGRAM PERUMAHAN RAKYAT (PPR)	Satu program kerajaan untuk penempatan semula setinggan dan memenuhi keperluan tempat kediaman bagi golongan berpendapatan rendah.
PROJEK PERUMAHAN AWAM 1 MALAYSIA (PPA1M)	Suatu inisiatif yang diambil kerajaan bagi membantu penjawat awam memiliki kediaman yang mampu milik dan berkualiti. Harga yang ditawarkan bagi skim ini ialah antara RM 150,000.00 hingga RM 300,000.00 mengikut keluasan lantai minimum tidak kurang dari 1,000 kaki persegi hingga 1,500 kaki persegi.
PERUMAHAN RAKYAT 1 MALAYSIA (PR1MA)	Skim ini bertujuan membantu rakyat Malaysia yang berusia 21 tahun dan ke atas yang mempunyai pendapatan isi rumah antara RM 2,500.00 hingga RM 7,500.00 untuk memiliki rumah sendiri. Harga rumah berdasarkan kelayakan yang telah disenaraikan adalah antara RM 100,000.00 hingga RM 400,000.00.
PELAN PENGURUSAN PESISIRAN PANTAI BERSEPADU (ISMP)	Satu Pelan Pengurusan Bersepadu yang mengambil kira semua aktiviti bersektor yang mempengaruhi kawasan pantai dan memberikan pertimbangan sewajarnya kepada isu ekonomi, sosial, alam sekitar dan ekologi.
PELAN PENGURUSAN RISIKO BENCANA	Panduan yang komprehensif berhubung dengan tindakan yang perlu diambil sekiranya berlaku kejadian bencana alam seperti banjir, tanah runtuh, kebakaran, kemarau dan sebagainya.
PEMBANGUNAN MAMPAN	Pembangunan yang membolehkan generasi semasa memenuhi keperluannya tanpa mengkompromikan kemampuan generasi akan datang.
POLLUTER PAYS PRINCIPLES	Prinsip ke arah penjagaan alam sekitar yang mana pihak yang menghasilkan pencemaran perlu bertanggungjawab dan menanggung kos kerosakan atau pencemaran yang telah dilakukan.

GLOSARI

TERMA	PENERANGAN
PUSAT PENTADBIRAN DAERAH	Kawasan bandar/pekan yang mempunyai pejabat pentadbiran seperti Majlis Daerah atau Pejabat Tanah dan Daerah serta agensi kerajaan lain. Mempunyai kemudahan awam dan infrastruktur untuk keperluan penduduk setempat.
REBAKAN BANDAR (URBAN SPRAWL)	Perkembangan bandar secara mendatar secara tidak terkawal dan melepasi had pembangunan perbandaran yang telah ditetapkan.
SMARTH GROWTH	Pembangunan bandar pintar yang inovatif dan berkemahiran tinggi serta memberi fokus kepada kemampuan alam sekitar, sosial dan ekonomi. Pertumbuhan tertumpu di pusat bandar bagi mengelakkan rebakan bandar dan menyokong bandar padat, berorientasikan kepada kemudahan transit, mudah dihubungi melalui laluan pejalan kaki mahupun basikal, mempunyai kemudahan sekolah, jalan yang lengkap dan pembangunan bercampur yang menawarkan pelbagai pilihan jenis perumahan.
TAMAN ATAS BUMBUNG	Taman yang terletak di atas bumbung termasuk di bawah, di aras atau tingkat tengah (intermediate floor level) dan <i>podium deck</i> sesebuah bangunan.
TANAH LAPANG	Menurut tafsiran Akta 172, tanah lapang ertinya mana-mana tanah sama ada dikepong atau tidak yang disusun atur atau dirizabkan untuk disusun atur keseluruhannya atau sebahagiannya sebagai suatu taman bunga awam, taman awam, padang sukan dan rekreasi awam, tempat makan awam, tempat jalan kaki awam atau sebagai suatu tempat awam.
TRANSIT ORIENTED DEVELOPMENT (TOD)	Pembangunan bercampur berkepadatan tinggi dan disepadukan dengan stesen transit pengangkutan awam yang cekap.

GLOSARI

TERMA	PENERANGAN
<i>TRAVEL DEMAND MANAGEMENT (TDM)</i>	Strategi untuk mengurangkan permintaan penggunaan kenderaan persendirian melalui peningkatan kecekapan pengangkutan awam. TDM mampu mengurangkan masalah kesesakan lalu lintas serta meningkatkan kemudahan sampaian.
WILAYAH	Menurut Subseksyen 6A(1) Akta 172, wilayah bermaksud kawasan yang terletak di dalam dua (2) negeri atau lebih.
ZON KLUSTER EKONOMI	Pengelompokan aktiviti ekonomi yang saling berkait antara satu sama lain untuk meningkatkan produktiviti dan daya saing di peringkat tempatan dan antarabangsa.

